

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี
ผู้วิจัย นางสาวบุศริน เถาว์ชัย **รหัสนักศึกษา** 2518001520 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 (การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
 (2) รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิสระชัย **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี และ (3) แนวโน้มบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรเป็นไปในอนาคตในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน และประชาชน ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 16 คน เครื่องมือใช้แบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นผู้นำในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือและยอมรับของคนในหมู่บ้าน ได้แสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยการปกครอง ดูแลความเรียบร้อยในหมู่บ้าน ป้องกันปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด รวมถึงอบายมุขต่างๆ มิให้มีในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยกในพื้นที่ ในฐานะคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) การใช้กฎหมายหมู่บ้าน “สุกปากัด” เครือข่ายชุมชนศรัทธาหรือ “กัมปงตักวา” ในการอยู่ร่วมกัน การทำความเข้าใจและให้ราษฎรมีทัศนคติที่ดีกับทางราชการ รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาร่วมกันเป็นเครื่องเชื่อมความสัมพันธ์ โดยมีบทบาทสรุปได้ 6 ประการ ได้แก่ บทบาทตามกฎหมาย ผู้นำทางการบริหาร ผู้นำทางราชการ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางการเมือง และบทบาทในทางสื่อประสาน (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ปัจจัยด้านลบ พบว่าสถานการณ์ความสงบในพื้นที่ที่ยืดเยื้อและเรื้อรัง ปัญหาที่ทับซ้อนฝังรากลึก และส่วนราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มุ่งปริมาณมากกว่าคุณภาพและผลลัพธ์ มุ่งชนะใจประชาชนด้วยวิธีการสงเคราะห์ด้วยโครงการประชานิยม ที่มุ่งแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ทำให้ระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยเสียระบบ ความรู้สึกที่ประชาชนอยากมีส่วนร่วมได้ค่อยๆ หดหายไป ด้วยเหตุนี้ความขัดแย้งในพื้นที่ยิ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการคลี่คลายมากขึ้น ปัจจัยด้านบวก อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่กฎหมายกำหนดบทบาทตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ผู้บังคับหมวดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และด้านการอำนวยความสะดวก รวมถึงกฎหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่ประจำอยู่ในทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (3) แนวโน้มบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรมีบทบาทใน “งานปกครอง” รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านรวมถึงเป็นแหล่งข่าวให้ราชการ ส่วนบทบาทด้านการพัฒนา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องค้นหาปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล มีความคิดริเริ่มเป็นของตนเองและประสานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ของตนเป็นชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ สร้างระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นและเกิดสวัสดิการชุมชนที่นำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่ได้

คำสำคัญ บทบาท กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ความขัดแย้งทางการเมือง จังหวัดปัตตานี

Thesis title: Roles of Subdistrict Headmen and Village Headmen for Solving Political Conflicts in Pattani Province

Researcher: Miss Busarin Taowan; **ID:** 2518001520; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Dr. Thirapat Serirangsan, Professor; (2) Yuttaporn Issarachai, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

This research aimed to study (1) the roles of subdistrict and village headmen for solving political conflicts in Pattani province, (2) factors affected the roles of subdistrict and village headmen for solving political conflicts in Pattani province and (3) future tendency of the roles of subdistrict and village headmen for solving political conflicts in Pattani province.

The research was a qualitative research using population and sample groups such as subdistrict headmen, village headmen and persons who involving the roles of subdistrict and village headmen i.e. assistant district chief officers, local politicians, religion leaders, community leaders and people in Pattani province. The sample groups were specifically selected and finally obtained 16 persons. Research tool was a questionnaire and data obtained were descriptively analyzed.

Results were found that (1) subdistrict headmen and village headmen as village leaders were reliable and acceptable for villagers played the roles for solving political conflicts by administration, taking care security inside the villages and preventing criminal and narcotic problems including getting rid of all vices out of the villages which avoided violence of problems leading to disharmony in local areas. According to be village committee, they used village laws “Hugompakut” and community faith networks or “Kumpong tukwa” to live together, they also have made understanding and made people have good attitudes to government including promoted local cultures and traditions. In addition, they had cooperated developing activities for harmony connections. The roles could be summarized into 6 items i.e. the roles according to law, administration leader, government leader, community leader, political leader and coordinator. (2) The factors affected the roles of subdistrict and village headmen for solving political conflicts in Pattani province contained both negative and positive factors. The negative factors were local unrest situations which prolonged and chronic, overlapped and deep rooted problems, focusing on quantity more than quality and outcome of the government sections and concentration to keep the mind of people by subsidiary with populist programs which focusing only on end of problems that caused the democratic government disordered. Coordinated feeling of people was gradually exhausted. According to these causes, the local conflicts should have more time to dissolve. On the other hand, the positive factors were deputies of the subdistrict and village headmen regulated the roles as per local administration laws, the village headmen as administration officers, head of village security guards and fair provision aspect including laws which defined the subdistrict and village headmen acting as local officers of all ministries and departments located in all subdistricts and villages, these factors consequently effected on the conflicts. (3) The tendency of political roles of the subdistrict and village headmen should have the roles on “administration tasks” and taking villages’ security including being informed sources of the government. As for a development role, the subdistrict and village headmen should find problems, analyze data, have initiate thinking and coordinate with local administration organizations or government to solve and develop their local areas leading to be strong and self-reliant communities. They should establish discipline and provide community welfare which leading to solve the local conflicts in finally.

Keywords : Role, Subdistrict headmen, Village headmen, Political conflict, Pattani province

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ติดตาม แนะนำ และตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้แล้วเสร็จสมบูรณ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ รองศาสตราจารย์ ยุทธพร อิศรชัย ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายสุรพร พร้อมมูล นายอำเภอไม้แก่น นายสนั่น พงษ์อักษร นายอำเภอหนองจิก นายประยูร พุทธชาติ นายมนตรี บุญวงศ์ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง ตลอดจนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอานาจะรุ มะนังดาลำ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานีทุกท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่า ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณและคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ แต่คุณพ่อคุณแม่ ตลอดจนครูบาอาจารย์ทุกท่านที่เคยอบรมสั่งสอนศิษย์ ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ ผู้เป็นแรงผลักดันให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

บุศริน เถาว์ลย์

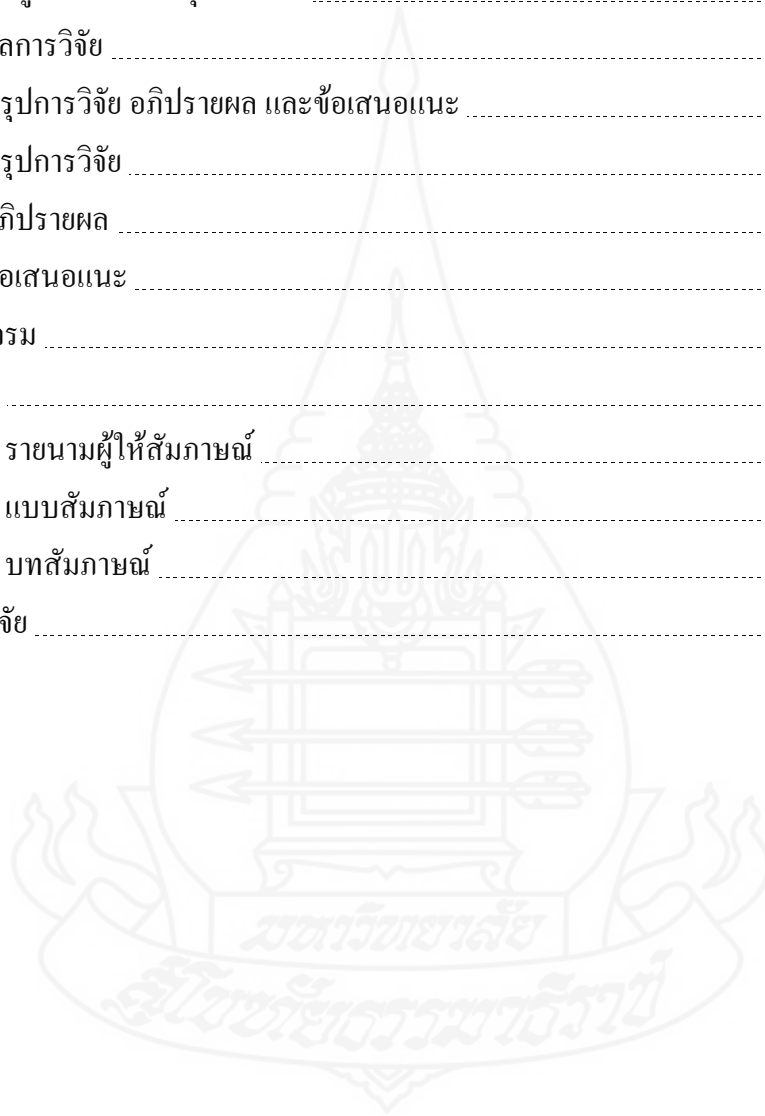
ตุลาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับผู้นำ.....	23
แนวความคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง.....	27
ความเป็นมาของจังหวัดปัตตานีและความขัดแย้งในจังหวัดปัตตานี.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	77
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	77
ผลการวิจัย	78
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สรุปการวิจัย	99
อภิปรายผล	109
ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	130
ก รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	131
ข แบบสัมภาษณ์	134
ค บทสัมภาษณ์	138
ประวัติผู้วิจัย	155

ณ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 มุมมองเปรียบเทียบเกี่ยวกับความขัดแย้ง	31
ตารางที่ 3.1 รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	73

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่จังหวัดปัตตานี	57

